

**ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
НАПН УКРАЇНИ**

АРИСТОВА Н. О.   ПОПОВ Р. А.

Робоча програма дисципліни

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В УМОВАХ НЕПРОГНОЗОВАНИХ ГЛОБАЛЬНИХ ВПЛИВІВ

для здобувачів вищої освіти

**Ступінь «Доктор філософії»
Спеціальність 011
Освітні, педагогічні науки**

Київ – 2023

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ**

АРІСТОВА Н. О. ПОПОВ Р. А.

**ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УКРАЇНІ ТА
КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В УМОВАХ
НЕПРОГНОЗОВАНИХ ГЛОБАЛЬНИХ ВПЛИВІВ**

РОБОЧА ПРОГРАМА

дисципліни для здобувачів вищої освіти

ступінь «Доктор філософії»

спеціальність: *011 Освітні, педагогічні науки*

КИЇВ
Педагогічна думка
2023

УДК 37.014:3.02(4/9)(0.034.2)

Робоча програма затверджена на засіданні вченої ради Інституту педагогіки НАПН України (протокол № 12 від «31» серпня 2022 р.).

Арістова Н. О., Попов Р. А. Організація освітнього процесу в Україні та країнах Європейського Союзу в умовах непрогнозованих глобальних впливів. Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» / Н. О. Арістова, Р. А. Попов. [Електронне видання]. – Київ: Педагогічна думка, 2023. – 19 с.

DOI: 10.32405/978-966-644-682-7-2022-20

ISBN 978-966-644-682-7

Рецензенти:

Опалюк Тетяна Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Малихін Олександр Володимирович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України.

Робоча програма навчальної дисципліни «Організація освітнього процесу в Україні та країнах Європейського Союзу в умовах непрогнозованих глобальних впливів» складена відповідно до освітньо-наукової програми підготовки третього рівня вищої освіти галузі знань: 01 «Освіта/Педагогіка» для спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки». Метою навчальної дисципліни є формування у здобувачів системного представлення досвіду країн ЄС та України щодо запровадження заходів, спрямованих на мінімізацію негативних наслідків екстреного переформатування традиційної організації освітнього процесу (класно-урочної в закладах загальної середньої освіти та лекційно-семінарської в закладах вищої освіти) у дистанційний і змішаний формати.

The curriculum of the discipline “Organization of the Educational Process in Ukraine and the European Union in the Context of Unpredictable Global Influences” is compiled in accordance with the educational and scientific program of the third level of higher education in the field of knowledge: 01 “Education/Pedagogy” for specialty 011 “Educational, Pedagogical Sciences”. The purpose of the discipline is to form among PhD students a systematic comprehension of the experience of the EU countries and Ukraine in implementing measures aimed at minimizing the negative consequences of the emergency reformatting of the traditional organization of the educational process (classroom in general secondary education institutions and lecture-and- seminar in higher education institutions) into distance and mixed formats.

© Інститут педагогіки НАПН України, 2023 рік

© Педагогічна думка, 2023 рік

© Арістова Наталія Олександрівна, 2023 рік

© Попов Роман Анатолійович, 2023 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ¹

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		форма навчання денна	форма навчання заочна
Кількість кредитів – 1	Галузь знань: <u>01 – «Освіта/Педагогіка»</u>	<i>Вибіркова</i>	
Загальна кількість годин – 30			
Модулів – 2	<u>011 «Освітні, педагогічні науки»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	
	Семестр		
Індивідуальне заняття не передбачено	Освітній ступінь: <u>Доктор філософії</u>	4-й	
		Лекції	
		4 год.	
		Семінарські	
		6 год.	
		Самостійна робота	
20 год.			
		Вид контролю: залік	

¹ *Примітка:* Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 1:1,5.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Метою навчальної дисципліни «Організація освітнього процесу в Україні та країнах Європейського Союзу в умовах непрогнозованих глобальних впливів» є формування у здобувачів системного представлення досвіду країн ЄС та України щодо запровадження заходів, спрямованих на мінімізацію негативних наслідків екстреного переформатування традиційної організації освітнього процесу (класно-урочної в закладах загальної середньої освіти та лекційно-семінарської в закладах вищої освіти) у дистанційний і змішаний формати.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є формування наступних компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

- здатність і готовність розв'язувати комплексні науково-дослідні (науково-теоретичні та науково-практичні) проблеми в галузі освіти (відповідно до цілей і завдань професійно-педагогічної та дослідно-інноваційної діяльності) на засадах реалізації голістичного, інтегрованого та компетентнісного підходів, що зумовлює переосмислення наявних та створення нових фундаментальних теоретичних знань (обґрунтованих на концептуально-методологічному рівні) та запровадження новітньої професійно-педагогічної практики (через реалізацію сучасно-доцільних наукових підходів, технологій, форм організації, методів, прийомів і засобів навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти).

загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1** - здатність і готовність здобувати концептуальні та методологічні знання в галузі освіти та розуміти їхню сутність;
- ЗК 2** - здатність і готовність до виконання науково-дослідної діяльності в галузі освіти на засадах превалювання аналітичного, критичного та креативного мислення;
- ЗК 3** - здатність і готовність до ефективної і продуктивної наукової комунікації в парадигмі взаємодії суб'єктів освітньої діяльності;
- ЗК 4** - здатність і готовність використовувати інформаційні технології в процесі реалізації сучасно-доцільних наукових підходів, технологій, форм організації, методів, прийомів і засобів навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти;
- ЗК 5** - здатність і готовність до аналізу і синтезу актуальної професійно значущої інформації в галузі освіти з різних джерел;
- ЗК 6** - здатність і готовність до безперервного особистісного та професійно-педагогічного саморозвитку та самовдосконалення;
- ЗК 7** - здатність і готовність до генерування нових науково-значущих ідей як результату креативного мислення під час здійснення науково-дослідної діяльності в галузі освіти та професійно-педагогічної діяльності;
- ЗК 8** - здатність і готовність імплементувати в освітній процес інноваційні практики на основі реалізації сучасно-доцільних наукових підходів, технологій, форм організації, методів, прийомів і засобів навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти;
- ЗК 9** - здатність і готовність до стимулювання вияву суб'єктності учасників освітнього процесу (з превалюванням мотиваційної складової);
- ЗК 10** - здатність і готовність до організаційно-управлінської діяльності в закладах вищої та загальної середньої освіти з акцентуацією на морально-етичній

- компоненті);
- ЗК 11** - здатність і готовність до популяризації української культурної спадщини, національних цінностей на засадах інтеграції до загальноєвропейських і глобальних цінностей;
- ЗК 12** - здатність і готовність до соціально-управлінської діяльності на засадах поваги до індивідуальності особистості та людиноцентристської довірчо-партнерської взаємодії;
- ЗК 13** - здатність і готовність до науково-дослідної та професійно-педагогічної рефлексії.

фахові компетентності (ФК):

- ФК 1** - **Науково-комунікаційна компетентність** виявляється в здатності і готовності здійснювати письмову та усну інтеракцію на високому рівні володіння державною та іноземними мовами.
- ФК 2** - **Дидактико-методична компетентність** виявляється в здатності і готовності застосовувати в освітньому процесі сучасно-доцільні наукові підходи, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти.
- ФК 3** - **Цифрова (діджитальна) компетентність** виявляється в здатності і готовності застосовувати сучасні цифрові технології під час організації та здійснення освітнього процесу в закладах вищої та загальної середньої освіти та під час здійснення науково-дослідної діяльності.
- ФК 4** - **Психолого-педагогічна компетентність** виявляється в здатності і готовності визначати й урахувати в освітньому процесі індивідуально-психологічні та індивідуально-типологічні особливості учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається) та під час здійснення науково-дослідної діяльності.
- ФК 5** - **Організаційно-управлінська компетентність**, яка виявляється в здатності і готовності управляти організацією та здійсненням освітнього процесу в закладах вищої та загальної середньої освіти на засадах превалювання морально-етичної компоненти та в процесі керування здійсненням науково-дослідної діяльності.
- ФК 6** - **Лідерська компетентність**, яка виявляється в здатності і готовності виявляти суб'єктні якості під час організації та управління освітнім процесом в закладах вищої та загальної середньої освіти.
- ФК 7** - **Інклюзійно-дидактична компетентність**, яка виявляється в здатності і готовності створювати психологічно та дидактично комфортне безпечне освітнє середовище (відповідно до рівня освіти, який надається).
- ФК 8** - **Компетентність популяризації здорового способу життя**, яка виявляється в здатності і готовності інтегрувати в зміст освіти питання і проблеми, безпосередньо пов'язані з використанням здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу (відповідно до рівня освіти, який надається) зокрема та в житті загалом.
- ФК 9** - **Дослідницько-проектувальна компетентність**, яка виявляється в здатності і готовності здійснювати проектування науково-дослідної діяльності в освітньому процесі на засадах превалювання аналітичного, критичного та креативного мислення.
- ФК 10** - **Аналітико-прогностична компетентність**, яка виявляється в здатності і готовності здійснювати процес аналізу та синтезу задля забезпечення науково-обґрунтованої прогностики результатів освітнього процесу, управління освітніми процесами та системами (відповідно до рівня освіти,

- який надається).
- ФК 11** - **Організаційно-інтеграційна компетентність**, яка виявляється в здатності і готовності організувати на засадах реалізації інтеграційного та голістичного підходів освітній процес як процес сталого розвитку учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається).
- ФК 12** - **Контрольно-оцінювальна компетентність**, яка виявляється в здатності і готовності контролювати й оцінювати результати навчання учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який надається), а також результати управління освітніми процесами та системами на засадах голістичного та інтеграційного підходів.
- ФК 13** - **Інноваційно-дослідницька компетентність**, яка виявляється в здатності і готовності застосовувати сучасно-доцільні наукові підходи, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти, а також спиратися на їхнє теоретико-методологічне обґрунтування в процесі здійснення науково-дослідної діяльності.
- ФК 14** - **Компетентність безперервного професійно-педагогічного саморозвитку**, яка виявляється в здатності і готовності підвищувати рівень власної професійно-педагогічної майстерності на константній основі через поєднання формальної, неформальної та інформальної освіти.
- ФК 15** - **Рефлексійно-дослідницька компетентність**, яка виявляється в здатності і готовності здійснювати системний і систематичний моніторинг результатів власної науково-дослідницької та професійно-педагогічної діяльності на рефлексійній основі.

Результати навчання дисципліни «Організація освітнього процесу в Україні та країнах Європейського Союзу в умовах непрогнозованих глобальних впливів» можна вважати успішними за умови досягнення предметних результатів:

	Знання	Уміння
ПРН 1	- концептуальні та методологічні знання в галузі освіти - знання про способи здобуття концептуально-методологічного знання	- уміння здобувати та оновлювати на константній основі концептуальні та методологічні знання в галузі освіти
ПРН 2	- знання про методологію та технології науково-дослідної діяльності в галузі освіти - знання про аналітичне, критичне та креативне мислення	- уміння застосовувати методологію та технології науково-дослідної діяльності - уміння здійснювати науково-дослідну діяльність на основі аналітичного, критичного та креативного мислення
ПРН 3	- знання про комунікацію в освітній і науковій діяльності - знання про особливості наукової комунікації в парадигмі взаємодії суб'єктів освітньої діяльності (індивідуальний, груповий, колективний рівні)	- уміння здійснювати комунікацію в освітній і науковій діяльності - уміння ефективно і продуктивно здійснювати наукову комунікацію в парадигмі взаємодії суб'єктів освітньої діяльності

(індивідуальний, груповий, колективний рівні)

- ПРН 4** - знання про сучасні інформаційні технології, форми, методи та засоби їх використання в освітньому процесі та науково-дослідній діяльності
 - знання про сучасно-доцільні наукові підходи, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти на основі застосування новітніх інформаційних технологій
- уміння застосовувати сучасні інформаційні технології в освітньому процесі та науково-дослідній діяльності
 - уміння використовувати розмаїття наявних технологій, форм організації, методів, прийомів і засобів навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти (на основі застосування новітніх інформаційних технологій)
- ПРН 5** - знання про аналіз і синтез як теоретичний метод науково-педагогічного дослідження
 - знання про способи здобуття професійно значущої інформації в галузі освіти з різних джерел
- уміння здійснювати аналіз і синтез інформації в галузі освіти
 - уміння визначати актуальність професійно значущої інформації
 - уміння працювати з різними джерелами інформації
- ПРН 6** - знання про саморозвиток та самовдосконалення особистості, теорії особистості
 - знання про особливості професійно-педагогічного саморозвитку та самовдосконалення суб'єктів освітньої і наукової діяльності
- уміння саморозвитку особистості
 - уміння самовдосконалення особистості
 - уміння професійно-педагогічного саморозвитку та самовдосконалення вчителя закладу загальної середньої освіти/ викладача закладу вищої освіти/ науково-педагогічного працівника
- ПРН 13** - знання про рефлексію, науково-дослідну та професійно-педагогічну рефлексію
 - знання про самостійність та автономність суб'єктів освітньої і науково-дослідної діяльності
- рефлексійні уміння особистості
 - рефлексійні уміння суб'єкта освітньої і науково-дослідної діяльності
 - уміння виявляти самостійність і автономність в освітній, професійно-педагогічній і науково-дослідній діяльності
- ПРН 14** - знання про наукову комунікацію українською мовою
 - знання стратегій комунікації учасників освітнього та науково-дослідного процесів
 - знання іноземної мови на рівні B2/C1 відповідно до глобальної шкали Загальноєвропейських
- уміння здійснювати наукову комунікацію (усно і письмово) українською мовою (іноземною/іноземними мовами)
 - уміння презентувати усно і письмово результати науково-дослідної діяльності українською мовою (іноземною/іноземними

рекомендацій з мовної освіти

мовами)

ПРН 15

- знання з дидактики середньої та вищої школи
- знання часткових (предметних методик)
- знання про новітні методологічні підходи, закономірності і принципи освіти в галузі освіти, технології, методики, форми організації, методи, прийоми, засоби навчання
- знання сучасних досягнень психодидактики, медіа-дидактики та ін.
- знання про ключові компетентності учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається) та наскрізні уміння (soft skills)

- уміння визначати методологію науково-педагогічного дослідження з дидактики вищої та середньої школи
- уміння застосовувати в освітньому процесі технології, методики, форми організації, методи, прийоми, засоби навчання

ПРН 16

- знання про сучасні цифрові технології, цифрові гаджети, їхнє програмне забезпечення та потенційні можливості їх використання в освітній і науково-дослідній діяльності
- знання про «четверту промислову революцію» та «Education 4.0» та відповідні тенденції змін в системі освіти України та країнах Західної Європи та інших розвинених країн світу

- уміння використовувати сучасні цифрові технології, цифрові гаджети, їхнє програмне забезпечення в використанні в освітній і науково-дослідній діяльності
- уміння використовувати відкриті електронні (цифрові) освітні ресурси в освітній, професійно-педагогічній і науково-дослідній діяльності в галузі освіти

ПРН 26

- знання про інноватику в науці загалом та в освіті зокрема
- знання про новітні методологічні підходи в освіті, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти

- уміння інтегрувати новітні та класичні методологічні підходи в галузі освіти під час здійснення освітньої та науково-дослідної діяльності
- уміння імплементувати положення новітніх методологічних підходів, а також інноваційні технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти в освітню практику та практику здійснення науково-педагогічних досліджень

ПРН 27

- знання про саморозвиток особистості загалом і саморозвиток в освітній і науково-дослідній діяльності зокрема

- уміння стимулювати саморозвиток особистості в освітній і науково-дослідній діяльності
- уміння вдосконалювати

- знання про можливості і способи вдосконалення професійно-педагогічної майстерності на константній основі через поєднання формальної, неформальної та інформальної освіти

ПРН 28 - знання про рефлексію особистості,
- знання про науково-дослідницьку та професійно-педагогічну рефлексію

- професійно-педагогічну майстерність через поєднання формальної, неформальної та інформальної освіти

- уміння здійснювати системний і систематичний моніторинг результатів власної освітньої діяльності

- уміння здійснювати системний і систематичний моніторинг результатів власної науково-дослідницької та професійно-педагогічної діяльності на рефлексійній основі

В *результаті* вивчення дисципліни «Організація освітнього процесу в Україні та країнах Європейського Союзу в умовах непрогнозованих глобальних впливів» здобувач має:

знати:

- досвід застосування оновлених форм організації, методів, прийомів і засобів навчання (на засадах інтеграції традиційних та інноваційних підходів, технологій і методик) в умовах дистанційного та змішаного форматів організації освітнього процесу в Україні та країнах ЄС на порівняльній основі;
- оновлену систему інтегрованих психолого-дидактичних задач, які постають перед усіма суб'єктами освітнього процесу в парадигмі «учителі – учні – батьки» під впливом пандемії COVID-19;
- потенційні можливості системи післядипломної освіти вчителів щодо оперативного подолання труднощів, які постають перед суб'єктами освітнього процесу в парадигмі «учителі – учні – батьки» під впливом пандемії COVID-19;
- трансформації, які відбуваються з мотивацією навчання через перехід традиційного (класно-урочного) навчання до дистанційної та/або змішаної форми.

вміти:

- забезпечувати та підтримувати психолого-дидактичний комфорт спілкування в парадигмі «учителі – учні – батьки», пов'язаного з переходом до дистанційної форми навчання;
- організовувати навчальний час й робоче місце учня як центрального суб'єкта освітнього процесу;
- урахувати індивідуально-психологічні й індивідуально-типологічні особливості учнів у визначенні найбільш ефективних форм організації, методів і засобів навчання в дистанційному та/або змішаному форматах;
- стимулювати позитивну рефлексію всіх учасників освітнього процесу.

Програма навчальної дисципліни «Організація освітнього процесу в Україні та країнах Європейського Союзу в умовах непрогнозованих глобальних впливів» складається з одного модулю. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 30 годин / 1 кредит за ЄКТС.

3. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви блоків (модулів) і тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
лекції		семінарські	самостійна робота	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.				
Тема 1. Узагальнений досвід країн ЄС щодо подолання негативних впливів пандемії Covid-19 на національні системи освіти та перспективи його використання в системі освіти України	14	2	2	10
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.				
Тема 2. Заходи, які було запроваджено щодо подолання негативних впливів пандемії Covid-19 на національні системи освіти	16	2	4	10
Всього годин	30	4	6	20

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назви тем лекцій	Кількість годин
1.	Вступ: Узагальнений досвід країн ЄС щодо подолання негативних впливів пандемії Covid-19 на національні системи освіти та перспективи його використання в системі освіти України	2
2.	Заходи, які було запроваджено щодо подолання негативних впливів пандемії Covid-19 на національні системи освіти	2
	Разом	4

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Вступ

Предмет вивчення дисципліни «Організація освітнього процесу в Україні та країнах Європейського Союзу в умовах непрогнозованих глобальних впливів», її міжпредметні зв'язки з іншими навчальними дисциплінами. Мета та завдання дисципліни, форми організації занять, контроль навчальних досягнень.

Тема 1. Узагальнений досвід країн ЄС щодо подолання негативних впливів пандемії Covid-19 на національні системи освіти та перспективи його використання в системі освіти України.

Зміни в організації освітнього процесу в країнах ЄС, в умовах пандемії COVID-19. Підходи до організації освітнього процесу в країнах ЄС. Використання нових інформаційних технологій та забезпечення інтерактивного дистанційного навчального середовища.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Тема 2. Заходи, які було запроваджено щодо подолання негативних впливів пандемії Covid-19 на національні системи освіти.

Акція «Ми залишаємось вдома з eTwinning»/«Μένουμε Σλίτι με το eTwinning» (Греція). Акція «Чисті руки» (Литва). Безкоштовний мобільний додаток «Učko»

(Словаччина). Вебсайт «На відстані», розроблений Міністерством освіти, молоді й спорту Чеської Республіки/«NaDálku» (Чехія). Вебсайт для початкової та базової середньої освіти «DR Skole» (Данія). Вебінари для вчителів та керівників закладів освіти, спрямовані на розв'язання питань організації освітнього процесу в дистанційному та/або змішаному форматах (Чехія). Вебсайт «Підтримка шкіл»/«Apoio às Escolas» (Португалія). Ілюстрована брошура «Привіт, я – Корона» (Бельгія). Інформаційна кампанія «Школа, ми готові» (Україна). Книга оповідань для дітей про Covid-19 «Мій герой – це ти». Комікси щодо інформування дітей про коронавірусну інфекцію «Що зупинить коронавірус»/«So odláká Koroňáka» (Чехія). Методичні рекомендації для закладів дошкільної освіти, підрозділів дошкільної освіти в початковій школі та інших форм дошкільної освіти/«Wytyczne dla przedszkoli, oddziałów przedszkolnych w szkole podstawowej i innych form wychowania przedszkolnego» (Польща). Національна ініціатива «Нація, яка навчається» (Франція). Національна освітня платформа для шкіл, коледжів і навчання дорослих «ЕМУ» (Данія). Оглядовий освітній серіал «Карантин: онлайн-сервіси для вчителів» (Україна). Онлайн книжка-розмальовка для дітей-дошкільнят та дітей молодшого шкільного віку «Як подолати дракона Корона»/«Jak zvítězit nad drakem Koroňem» (Чехія). Онлайн-курс для вчителів і керівників шкіл «Дистанційний та змішаний формати навчання» (Україна). Онлайн-курс для педагогів і керівників закладів професійно-технічної освіти «Дистанційний та змішаний формати навчання» (Україна). Освітній вебсайт «Школа вдома»/«Schoul Doheem» (Люксембург). Освітня онлайн платформа «Е-те» для учнів і вчителів (Греція). Освітня онлайн платформа «Е-те For All» для учнів і вчителів (Греція). Онлайн платформа для організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти «е-Школа»/«eKool» (Естонія). Онлайн сесія питань і відповідей для дітей про коронавірусну інфекцію (Фінляндія). Освітня телевізійна програма «Телешкола»/«Telescola» (Румунія). Платформа для дистанційного та змішаного навчання для учнів 5-11 класів «Всеукраїнська школа онлайн» (Україна). Портал дистанційного навчання «Учимо на відстані»/«Učíme na diaľku» (Словаччина). Портал для цифрових навчальних матеріалів «е-Шкільний портфель»/«E-koolikott» (Естонія). Посібник з дистанційного навчання/Poradnik dotyczący kształcenia na odległość (Польща). Проект Міністерства освіти і науки Латвії, спрямований на розроблення уніфікованої освітньої платформи для закладів загальної середньої освіти «Твій клас»/«Tava klase» (Латвія). Проект «Система підтримки професійного розвитку вчителів і директорів шкіл»/«System podpory profesního rozvoje učitelů a ředitelů» (Чехія). Проект «Школа2030»/«Skola2030» (Латвія). Регіональна ініціатива «Підтримка 2.0» для дітей віком 10-14 років/«Förderung 2.0» (Австрія). Рекомендації для вихователів дитячих садків і вчителів початкової школи «Як викладати під час пандемії»/«Jak učit v době koronavírové? Doporučení pro učitele» (Чехія). Рекомендації для університетів і коледжів щодо впровадження запобіжних заходів задля обмеження поширення інфекції Covid-19 (Латвія). Рекомендації щодо дітей «Коронавірусна хвороба Covid-19» (Чехія). Рекомендації щодо організації освітнього процесу в дистанційному форматі в асинхронному режимі (Греція). Рекомендації щодо організації освітнього процесу й коригування освітньої програми на 2020/2021 навчальний рік (Чехія). Ресурсна платформа для вчителів «KlasCement» (Бельгія). Серія коміксів для школярів (Україна). Соціальна ініціатива «Активний. Доброзичливий. Здоровий» (Литва). Телевізійний проєкт «Учителька»/«UčíTelka» (Чехія). Челендж «Обирай корисну їжу» (Литва). COVID-19: уроки для учнів 6-10 класів (Україна).

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назви тем практичних занять	Кількість годин
1.	Вступ: Узагальнений досвід країн ЄС щодо подолання негативних	2

	вплив пандемії Covid-19 на національні системи освіти та перспективи його використання в системі освіти України	
2.	Заходи, які було запроваджено щодо подолання негативних впливів пандемії Covid-19 на національні системи освіти (національні проекти)	4
	Разом	6

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1.

Вступ: Узагальнений досвід країн ЄС щодо подолання негативних впливів пандемії Covid-19 на національні системи освіти та перспективи його використання в системі освіти України

Питання для обговорення:

1. Предмет вивчення дисципліни «Організація освітнього процесу в Україні та країнах Європейського Союзу в умовах непрогнозованих глобальних впливів», її міжпредметні зв'язки з іншими навчальними дисциплінами. Мета та завдання дисципліни, форми організації занять, контроль навчальних досягнень.
2. Зміни в організації освітнього процесу в країнах ЄС, в умовах пандемії COVID-19.
3. Підходи до організації освітнього процесу в країнах ЄС.
4. Використання нових інформаційних технологій та забезпечення інтерактивного дистанційного навчального середовища.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2.

Тема 2. Заходи, які було запроваджено щодо подолання негативних впливів пандемії Covid-19 на національні системи освіти (національні проекти)

Питання для обговорення:

1. Досвід країни Балтії щодо подолання негативних впливів пандемії Covid-19.
2. Досвід країн Східної Європи щодо подолання негативних впливів пандемії Covid-19.
3. Досвід країн Центральної та Південної Європи щодо подолання негативних впливів пандемії Covid-19.
4. Досвід країн Північної Європи щодо подолання негативних впливів пандемії Covid-19.
5. Досвід України щодо подолання негативних впливів пандемії Covid-19.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Зміст самостійної роботи з навчальної дисципліни «Організація освітнього процесу в Україні та країнах Європейського Союзу в умовах непрогнозованих глобальних впливів» спрямований на закріплення теоретичних знань і їх поглиблення, на набуття і удосконалення практичних навичок і умінь, що сприяє формуванню професійного світогляду майбутніх фахівців докторів філософії.

Самостійна робота поділяється на 4 теми (по 10 годин кожна).

Кожна самостійна робота передбачає виконання письмового завдання.

Звітуватись за виконання самостійної роботи бажано під час відповідного практичного заняття.

Матеріали, підготовлені письмово, здаються (надсилаються) викладачу на перевірку.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми навчання
1.	<p>Дистанційне навчання в умовах пандемії Covid-19</p> <p>Написання індивідуальних та групових есе щодо обґрунтування доцільності та необхідності застосування дистанційного навчання в освітньому процесі як засобу подолання негативних впливів пандемії Covid-19</p>	10
2.	<p>Дослідницький проєкт щодо організації освітнього процесу в Україні та країнах Європейського Союзу в умовах непрогнозованих глобальних впливів</p> <p><i>Опрацювання питань:</i> Здійснити аналіз джерел щодо подолання негативних впливів пандемії Covid-19 в освітньому процесі в Україні та країнах Європейського Союзу. Визначити сутність ключових дефініцій: «традиційне навчання (Classroom Instruction)» «дистанційне навчання (Distance Learning)»; «змішане навчання (Blended Learning) та гібридне навчання (Hybrid Learning)»; «гібридно-гнучке навчання (Hybrid Flexible, HyFlex)», «очне навчання (Face-to-Face, F2F)», «навчання в формі особистої присутності (In-person)» тощо. Підготувати презентацію на тему, пов'язану із організацією освітнього процесу в Україні та країнах Європейського Союзу в умовах непрогнозованих глобальних впливів.</p>	10
	Усього	20

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни застосовуються наступні методи навчання:
за типом пізнавальної діяльності:

- пояснювально-ілюстративний;
- репродуктивний;
- проблемного викладу;
- дослідницький;

відповідно до логіки пізнання:

- аналітичний;
- індуктивний;
- дедуктивний;

за основними етапами процесу:

- формування знань;
- формування вмінь і навичок;
- застосування знань;
- узагальнення;

- закріплення;
- перевірка;

за системним підходом:

- стимулювання та мотивація;
- контроль та самоконтроль.

за джерелами знань:

- словесні – розповідь, пояснення, лекція;
- наочні – мультимедійні презентації (розроблені за допомогою програм підготовки презентацій Microsoft PowerPoint, Canva, Miro тощо).

за рівнем самостійної розумової діяльності:

- частково-пошуковий;
- дослідницький;
- метод написання індивідуальних і групових есе.

Методи під час дистанційного навчання: телекомунікаційні (інтерактивні комп'ютерні відеоконференції, on-line консультації, самостійна робота студентів з використанням освітніх платформ (Zoom, Google Classroom, Google Meet) та месенджерів (Telegram, Viber).

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль успішності засвоєння здобувачами навчального матеріалу може здійснюватися шляхом опитування й оцінювання знань здобувачів під час практичних занять, оцінювання виконання здобувачами самостійної роботи, проведення і перевірки письмових робіт, тестувань.

Модульний контроль має на меті перевірку засвоєння здобувачем певної сукупності знань та вмінь, що формують відповідний модуль. Модульний контроль реалізується шляхом узагальнення результатів поточного контролю знань і проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування чи написання аспірантами контрольних робіт), проводиться наприкінці кожного змістового модулю за рахунок аудиторних занять, під час групових консультацій або ж за рахунок часу, відведеного на самостійну роботу аспірантів. На підставі результатів модульного контролю здійснюється міжсесійний контроль (атестація).

Підсумковий контроль здійснюється у формі семестрового заліку.

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ ЗДОБУВАЧІ

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них до 50 балів здобувач може отримати впродовж семестру, решта 50 балів припадає на підсумковий контроль (залік).

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються наступним чином (розподіл орієнтовний):

- робота на практичних заняттях (відповіді на заняттях, а в разі їх пропусків з поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних практичних занять) – до 45 балів;

- індивідуальна робота (за вибором – виконання персональних навчально-дослідних завдань, наприклад вивчення матеріалу підручника, підтверджене результатами перевірки відповідних контрольних завдань, або виконання персональних завдань науково-дослідницького характеру, зокрема підготовка рефератів, виступів на науково-практичну конференцію, написання наукової статті або тез виступу, підготовка й участь у конкурсі наукових робіт) – до 5 балів.

Присутність на лекціях і практичних не оцінюється в балах. Пропуски занять підлягають обов'язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час

консультацій. Пропущене заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів, при тривалій відсутності здобувача на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Здобувач, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку (не менше 25 балів), допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

2. Підсумковий контроль Підсумковим контролем є залік. Він здійснюється в усній формі. Схема нараховування балів з дисципліни подано в таблиці.

Таблиця

Поточне оцінювання, тестування					Семестровий залік	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2				
Вступ	T1	T2	T3	T4		
10	10	10	10	10	50	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проєкту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Конспект лекцій – рукопис.
2. Методичні рекомендації з підготовки до практичних занять з дисципліни «Організація освітнього процесу в Україні та країнах Європейського Союзу в умовах непрогнозованих глобальних впливів» – рукопис.

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Малихін О. В., Арістова Н. О., Шпарик О. М. Використання позитивного досвіду організації освітнього процесу в країнах ЄС в умовах непрогнозованих глобальних впливів у системі національної освіти України: методичні рекомендації. – Київ: [Електронне видання]. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2021. 70 с.
2. Малихін О. В., Арістова Н. О., Шпарик О. М. Організація освітнього процесу в Україні та країнах ЄС в умовах непрогнозованих глобальних впливів: довідкове видання [Електронне видання]. Київ: КОНВІ ПРІНТ, 2021. 71 с.
3. Арістова Н. О. Дистанційне навчання в сучасних умовах: ставлення студентів в Україні та Латвії. Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта 2021: інновації в

освіті в контексті європеїзації та глобалізації : матеріали V Міжнародної наук.-практ. конференції (Київ, 27-28 травня 2021 р.) / Ін-т педагогіки НАПН України / за заг. ред. О. І. Локшиної. Тернопіль : Крок, 2021. С. 54–55. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/726937/>. doi: [10.32405/978-966-97763-9-6-2021-54-55](https://doi.org/10.32405/978-966-97763-9-6-2021-54-55)

4. Арістова Н. О., Малихін О. В. Досвід подолання негативного впливу пандемії Covid-19 на систему освіти: країни Бенілюксу. Актуальні питання гуманітарних наук. № 44. 2021. С. 78–87.

5. Малихін О. В. Сучасний досвід організації дистанційного навчання у вищій школі: Україна-Латвія. Педагогічна компаративістика і міжнародна освіта 2021: інновації в освіті в контексті європеїзації та глобалізації : матеріали V Міжнародної наук.-практ. конференції (Київ, 27-28 травня 2021 р.) / Ін-т педагогіки НАПН України / за заг. ред. О. І. Локшиної. Тернопіль : Крок, 2021. С. 63–64.

6. Малихін О. В., Арістова Н. О. Актуальні питання післядипломної освіти вчителів в умовах непрогнозованих впливів (пандемія COVID-19): трансформація людських цінностей. Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика : матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції (Харків, 31 березня – 2 квітня 2021 р.). У 2 томах. / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків : «Мітра», 2021. Т.1. С. 42–45. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/725210/>.

7. Міністерство освіти і науки України. (2020). Для учнів 6-10-х класів розроблено спеціальні уроки про COVID-19. <https://mon.gov.ua/ua/news/dlya-uchniv-6-10-h-klasiv-rozrobleno-specialni-uroki-pro-covid-19>

8. Міністерство освіти і науки України. (2021). Інфокампанія «Школо, ми готові». URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/infokampaniya-shkolomi-gotovi>

Міністерство освіти і науки України. (2021). МОН та Мінцифри запустили платформу «Всеукраїнська школа онлайн». <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-tamincifri-zapustili-platformu-vseukrayinska-shkola-onlajn>

9. Міністерство освіти і науки України. (2020). Розроблено серію коміксів для школярів. <https://mon.gov.ua/ua/news/rozrobleno-seriyu-komiksiv-dlya-shkolyariv>

10. Міністерство освіти і науки України. (2020, Серпень 25). Стартує онлайн-курс про дистанційне та змішане навчання у школах і профтехзах – перший модуль вже у доступі. <https://mon.gov.ua/ua/news/startuye-onlajn-kurs-pro-distancijne-tazmishane-navchannya-u-shkolah-i-proftehah-pershij-modul-vzhe-u-dostupi>

11. НУШ. (2020). COVID-19: уроки для учнів 6-10 класів. https://nus.org.ua/covid19/?fbclid=IwAR2PG-SVR2DkEDmI9Q1kU36NjXdZApw_3sYys9xp68lFXLSTYZkZJ281VSk

12. О.Освіторія. (2020). ЮНІСЕФ, МОН та «Освіторія» розробили інтерактивний урок про COVID «Школо, ми готові». URL: <https://osvitoria.media/news/yunisefmon-ta-osvitoriya-rozrobyly-interaktyvnyj-urok-pro-covid-shkolo-my-gotovi/>

13. Topuzov, O., Malykhin, O. & Aristova, N. (2021). System of psychological and didactic tasks players in the educational process face in the paradigm “teachers – schoolchildren – parents” amid the covid-19 pandemic. Education: Modern Discourses, (4), 23-31. <https://doi.org/10.37472/2617-3107-2021-4-03>

Додаткова

1. Алексєєва, С. Арістова, Н., Малихін, О. & Попов, Р. Дидактичні форми організації освітнього процесу сучасного закладу освіти. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2022. Вип. 1 (1). С. 339–347.

2. Арістова, Наталія Олександрівна . Дидактичні засади індивідуалізації навчання в умовах змішаної форми організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти: методологія дослідження. Анотовані результати науково-дослідної роботи Інституту педагогіки за 2021 рік Київ: Інститут педагогіки НАПН України, Педагогічна думка. С. 31–33. ISBN 978-966-644-606-3.

3. Топузов, О. М., Саух, П. Ю., Драч, І. І., Локшина, О. І., Глушко, О. З., Джурило, А. П., Максименко, О. О., Нікольська, Н. В., Дебич, М. А., Паламарчук, О. Ф., & Грима, К. А. Початок і завершення навчального року: зарубіжний досвід: інформація Національної академії педагогічних наук України на запит Консультативної ради при Президентові України з питань сприяння розвитку системи загальної середньої освіти. Вісник Національної академії педагогічних наук України, 2021. 3(2). С. 1–13. DOI: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2021-3-2-14-1>
4. Andrěskov, J. & Dach, I. (2020). How to defeat the Corona Dragon. Retrieved from www.coronadragon.com
5. Aristova N. O., Malykhin O. V. Three European Countries Experience in Delivering Quality Education to Schoolchildren Amid Covid-19 Pandemic: A Comparative Study // Priority directions of science and technology development. Abstracts of the 7th International scientific and practical conference. SPC – Sci-conf.com.ua. Kyiv, Ukraine. 2021. Pp. 556–560. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/724494/>
6. Croatian Presidency of the Council of the European Union. (2020). Implications of the novel coronavirus (COVID-19) on education and training: State-of-play in Member States. [Datafile]. Retrieved from https://www.dipae.ac.cy/archeia/diethnopoisi/MS%20responses_COVID19_v.14.pdf
7. How do coronavirus containment measures vary across Europe? (2020, March 16). The Guardian. Retrieved May 19, 2021 from <https://www.theguardian.com/world/2020/mar/12/how-do-coronavirus-containment-measures-vary-across-europe>
8. Lokshyna, O., & Topuzov, O. COVID-19 and education in Ukraine: Responses from the authorities and opinions of educators. *Perspectives in Education*, Vol. 39 No. 1 (2021): COVID-19 special issue: Opportunity to rethink and restructure education in the world / COVID-19 and the impact on basic and special education. Pp. 207-230. doi: <https://doi.org/10.18820/2519593X/pie.v39.i1.13>
9. Malykhin, O., Aristova, N., & Kalinina, L. (2022). Schoolteachers-Parents Interactions Amid Distance and Blended Learning: Two-Year Experience of Overcoming Negative Influences of Covid-19. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference, 1*, 454–464. doi: <https://doi.org/10.17770/sie2022vol1.6858>
10. Malykhin, O., Aristova, N., & Aliksieieva, S. (2022). Boosting Lifelong Learning for General Secondary Schoolteachers: Digital Competence Development Amid Blended Learning. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference, 1*, 819–827. doi: <https://doi.org/10.17770/sie2022vol1.6859>
11. Motiejnaitė-Schulmeister, A. & Crosier, D. (2020, April 2). How is Covid-19 affecting schools in Europe? Eurydice. <https://eacea.ec.europa.eu/nationalpolicies/eurydice/content/how-covid-19-affecting-schools-europe>
12. Malykhin, O., Usca, S., & Aristova, N. (2021). University lecturers' views on distance education during the Covid-19 pandemic: Ukrainian-Latvian comparative studies. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference, 5*, 145–157. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/725471/>. doi: [10.17770/sie2021vol5.6223](https://doi.org/10.17770/sie2021vol5.6223)
13. Reimers, F. M. & Schleicher, A. (2020). A framework to guide an education response to the COVID-19 pandemic of 2020 [Datafile]. Retrieved May 10, 2021 from https://www.hm.ee/sites/default/files/framework_guide_v1_002_harward.pdf
14. Scaut, L. (2020). Hello, I am Corona [Datafile]. Retrieved July 8, 2021 from <https://www.slp.lu/wp-content/uploads/hello-i-am-corona.pdf>
15. The World Bank. (n.d.). How countries are using edtech (including online learning, radio, television, texting) to support access to remote learning during the COVID-19 pandemic. Retrieved August 10, 2021 <https://www.worldbank.org/en/topic/edutech/brief/how-countries-are-using-edtech-to-support-remote-learning-during-the-covid-19-pandemic>

16. Topuzov, O., Malykhin, O., Usca, S., & Aristova, N. (2021). Ukrainian-Latvian comparative studies on university education: common European values and current challenges. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*, 1, 696–706. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/725971/>. doi: [10.17770/sie2021vol1.6423](https://doi.org/10.17770/sie2021vol1.6423)
17. Topuzov, O., Malykhin, O., & Aristova, N. (2022). General Secondary Teachers' Views on Educational Process Amid the Covid-19 Pandemic: Two-Year Experience of Blended Learning. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*, 1, 549–559. doi: <https://doi.org/10.17770/sie2022vol1.6841>
18. Topuzov, O., Malykhin, O., Aristova, N., Popov, R., & Zasyekina, T. (2022). Individualized Learning in the Context of Blended Mode of the Educational Process in Secondary School: Challenges and Expectations. *Society. Integration. Education. Proceedings of the International Scientific Conference*, 1, 560–571. doi: <https://doi.org/10.17770/sie2022vol1.6874>
19. OECD. (2020). Education Policy Outlook: Czech Republic [Datafile]. Retrieved from <http://www.oecd.org/education/policy-outlook/country-profile-CzechRepublic-2020.pdf>
20. OECD. (2020). A framework to guide an education response to the COVID-19 pandemic of 2020 [Datafile]. Retrieved from https://www.hm.ee/sites/default/files/framework_guide_v1_002_harward.pdf 8. UNESCO. (n.d). National learning platforms and tools. Retrieved August 10, 2021 from <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse/nationalresponses>

УДК 37.014:3.02(4/9)(0.034.2)

Робоча програма затверджена на засіданні вченої ради Інституту педагогіки НАПН України (протокол № 12 від «31» серпня 2022 р.).

Арістова Н. О., Попов Р. А. Організація освітнього процесу в Україні та країнах Європейського Союзу в умовах непрогнозованих глобальних впливів. Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» / Н. О. Арістова, Р. А. Попов. [Електронне видання]. – Київ: Педагогічна думка, 2023. – 19 с.

DOI: 10.32405/978-966-644-682-7-2022-20

ISBN 978-966-644-682-7

Рецензенти:

Опалюк Тетяна Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Малихін Олександр Володимирович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України.

© Інститут педагогіки НАПН України, 2023 рік

© Педагогічна думка, 2023 рік

© Арістова Наталія Олександрівна, 2023 рік

© Попов Роман Анатолійович, 2023 рік